

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

134. An qui dubitat, utrum commiserit peccatum mortale, nec ne, teneatur illud confiteri? Et notatur, quod doctrina hujus quæstionis procedit, quando pœnitens est in dubio puro; secus autem si ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

AD hanc questionem ita respondet Philibertus Marchinus de Sacramento Oratoris, tract. 2. part. 3. cap. 1. n. 17. Cum dubium est utrinque æquale; itaut dubitans quasi æqua lance pendere videatur; æqualiter ponderans pro utraque parte conjecturas, & tunc si non deponat dubium, sed cum illo celebret & comunicet, peccat contra reverentiam Sacramento debitam. Nam etiam peccata lethifera, etfi dubia, materia sunt confessionis. At si tale dubium ante celebrationem vel communionem deponat, sequens opinionem Doctorum probabilem, quod in dubio æquali possit quis deponere conscientiam suam, & sequi quam partem velit, non secus ac in materia voti & restitutionis, tunc uterque excusatur à culpa, si absque prævia confessione celebret, comunicet. Quo casu non dicitur se exponere periculo accedendi indignè ad Eucharistiam, aut lethalia dubia non esse materiam confessionis, aut Tridentinum excepisse à necessitate Confessionis venialia solum non lethalia dubia. Si quidem hæc omnia rectè procedunt in accedente ad Eucharistiam cum formali dubio lethalis culpe, non verò locum habent in eo: qui eligens supra relatam opinionem, probabile iudicium intra se haberet, quod in tali dubio æqualis possessio sit pro libertate sua, non pro Sacramento. Ita Marchinus & ante illum Reginaldus in praxi, tom. 21. lib. 29. c. 6. num. 99.

2. Sed hanc opinionem puto non esse admittendam, quia ex illa sequeretur peccata dubia nunquam confitenda esse; quia postest quis semper deponere conscientiam, putans se non esse obligatum; quod in nostro casu non est admittendum. Etenim non est par ratio de voto & restitutione, ut docent Doctores. Unde repellenda veniunt ea, quæ novissime docet Auctor casuum Conscientie Bononiæ discussorum anno 1637. mense Septembri cas. 3. fol. 83. ubi sic asserit, Speculativè loquendo probabile videtur aliquibus, quod de jure divino positivo non adsit in rigore obligatio confitendi peccata mortalia negativè dubia. Ratio est, tum quia quæ non habet probabile iudicium, quod peccaverit mortaliter, potest censere se non teneri ad appearing illud peccatum in confessione Sacramentali, & potest censere meliorem suam conditionem possidentis suam libertatem, & immunitatem confitendi. Tum quia, qui post diligens examen remanet dubius de voto, non adstringitur quicquam ex voto adimplere; sicut nec similiter teneur alteri solvere qui dubitat num contraxerit debitum; ergo idem in presenti dici posse videtur. Præterea non adest obligatio satisfaciendi proximo, aut petendi veniam ab illo, quando dubitamus de injuria, seu offensa illi à nobis illata.

3. Confirmari possunt prædicta. Primò ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 5. & 7. ubi cum exactè tradatur materia necessaria confessionis ad convincendos hæreticos dicentes Confessionem esse carnificandam conscientie, nihil tamen potius ibi dicitur de peccatis dubiis: ergo juxta Concilium Tridentinum non videtur horum esse necessaria confessio; alioquin non debuisset prætermitti doctrina necessaria de hac obligatione. Imò Concilium cit. c. 5. videtur etiam excludere positivè ab obligatione confessionis Sacramentalis peccata dubia, illi verbis quibus totam solum materiam necessariam confessionis explicat, inquiens. Constat enim nihil amplius in Ecclesia à penitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligentius se excusaverit & conscientie suæ finis omnes & latebras explicaverit, ea peccata confiteatur, quibus se Deum suum mortaliter offendisse meminerit. Quæ verba videntur

potius oppositum insinuare, dum exigunt confessionem eorum tantam, quorum penitens conscientiam habet: conscientia enim videtur involvere scientiam, juxta illud S. Bernardi lib. de Conscientia, c. 8. Conscientiam esse quasi cordis scientiam: peccatorum ergo, quorum non est scientia. Huc usque Auctor dictorum Bononiensium, cui adde Præpositum in primam secundæ Divi Thomæ q. 19. art. 6. dub. 4. in fine, ubi sic ait: Qui est dubius, num ali-quod peccatum commiserit, si post diligens examen adhuc remaneat dubius, non videtur obligari confiteri quia respectu præcepti confessionis in possessione suæ libertatis, qua nos debet privare propter dubium, quod per diligens examen depelli non potuit. Ita ille. Quod etiam docet in alio loco à me citato in 4. p. tr. 3. ref. 5. ubi hanc sententiam tanquam improbabilem damnavi, & nunc iterum damno.

4. Nec obstant argumenta in contrarium superius allata; nam ad illa doctè & solide pro more suo satis respondet Pater Joannes de Lugo de Sacram. penitentia, disp. 15. sect. 2. §. 2. à num. 63. usque ad n. 77. ad illum, & non pigebit.

5. Dicendum est igitur peccata mortalia dubia esse necessariò confitenda, sive dubium sit de substantia actionis, an fuerit facta; sive an fuerit mortalis, sive an fuerit jam illud peccatum in confessione dictum. Unde contra Marchinum ubi supra, Sacerdos ante celebrationem, vel Laicus ante communionem, si dubitet, an confenserit morosa delectationi, tenetur confiteri de tali peccato dubio, nec potest conscientiam deponere in tali casu, non adesse obligationem illud confitendi.

Quæ nunc hanc sequentur, & in aliis ejus prima not.

RESOL. CXXXIV.

An qui dubitat, utrum commiserit peccatum mortale, nec ne, teneatur illud confiteri?

Et notatur, quod doctrina hujus questionis procedit, quando penitens est in dubio puro, secus autem si haberet assensum probabilem circa factum, quod iudicet, vel nullum commisisse peccatum, vel saltem tale peccatum non esse mortale, excepto fortasse mortis articulo, propter irreparabile periculum salutis, cui tunc certius providere tenetur.

Et docetur, quod si post confessionem hujus peccati in dubio confesso penitens habeat notitiam certam, vel probabile iudicium, quod tale peccatum fuerit mortiferum, obligari penitentem iterum in confessione manifestare illud ut certum? Ex part. 4. tract. 3. Res. 5.

§. 1. Negativam sententiam indicat Henricus Sup. hoc in quatuor Ref. præcedentibus, & in Ref. seq. §. 2. & lege infra doctrinam Ref. 136. & ex Ref. 139. §. ult. à lin. 2. & in tom. 3. tr. 1. ex Ref. 10. §. 1. & 2.

in glossa lit. P. Et sententiam multis rationibus confirmat Layman lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 4. n. 37. licet non audeat aliquid determinare, & novissime ad hoc dubium ita respondet Joannes Præpositus in 3. part. D. Thom. quest. 5. de integritate confessionis, dub. 3. num. 117. Ex una parte videtur obligari illud confiteri. Primò, quia in dubio tutior pars est eligenda. Secundò in tali casu potest homo dici habere conscientiam peccati, nam tale peccatum est in conscientiam saltem dubiam. Tertio homo tenetur confiteri de tali peccato; ergo tenetur illud confiteri, quia in homine baptizato illud quod est necessarium contritionis objectum, est etiam necessarium confessionis objectum, cum illud nequeat remitti sine ordine ad claves, & ita tenent aliqui, quos citat, & sequitur Suarez disp. 21. sect. 9. Ex altera autem parte videtur non teneri, quia qui non habet probabile iudicium, quod peccaverit, potest censere

TON.
M. 13 II
E III

cenſere ſe non eſſe obligatum ad aperiendum peccatum in Confefſione, & poteſt cenſere meliorem ſuam conditionem poſſidentis ſuam libertatem, & immunitatem conſtitendi. Secundo, qui poſt diligens examen remanet dubius de voto, non aſtringitur quidquam ex voto adimplere; ſimiliter non tenetur alteri ſolvere qui dubitat num contraxerit debitum: ergo idem in præſenti dici poteſt.

2. Dices hoc dubium, quo aliquis dubitat num peccaverit, eſt ſolum ſpeculativum, cum quo ſtare poteſt mortalis certitudo de obligatione illud conſtitendi. Reſpondeo poteſſe quidem inſtitui ſacramentum Poenitentiae, ut etiam imponeretur obligatio recenſendi peccata dubia, non verò conſtare an ita ſit inſtitutum, & de cætero de hac obligatione non poſſe judicare ſicut de aliis ortis ex præceptis, in quibus ex dubio ſpeculativo quoad rem ipſam juncto principio practico, quòd melior ſit conditio poſſidentis ſuam libertatem, concludimus non aſtringi aliquo præcepto.

3. Dices, eſt certum peccatum eſſe dubium. Reſpondeo non videri quidquam hinc poſſe convinci. Unde hæc opinio ſemper mihi viſa eſt ſpeculativè probabilis, ſimiliter ex Leſſio, & quibusdam aliis à me conſultis.

4. Ad rationes prioris ſententiae dici poteſt.

Ad primam quando dubium eſt omnino practicum, tutiorem partem eſſe eligendam; ſi verò ex dubio ſpeculativo junctis aliis principiis elici poſſit conclusio practica, quâ concludamus nos non teneri aliquod onus ſubire, non ſemper tutiorem partem eligendam, ut variis exemplis oſtendi poteſt.

5. Ad ſecundam reſpondeo negando aſſumptum quantum ad præſens inſtitutum pertinet; patet in ſimili, qui dubitat de voto, qui non eſt dicendus habere conſcientiam voti in ordine ad obligationem, & ut teneatur aliquid ex vi voti exequi: ſimiliter qui dubitat num commiſerit contra legem habentem annexam excommunicationem, ſi poſt diligens examen non poſſit rei veritatem agnoscere, non tenetur ſe habere excommunicatum, ergo ſimiliter videtur dicendum, quòd is qui poſt diligens examen non poteſt judicare ſe peccaſſe, non teneatur cenſere ſe obligatum ad illud in confefſione aperiendum.

6. Ad tertiam reſpondeo negando conſequentiam, ad cujus probationem dico, per ſe loquendo objectum neceſſarium contritionis in baptizato eſſe objectum confefſionis, quando ſcilicet conſtat de peccato, per accidens autem non eſſe; nam inter præceptum contritionis ex una parte, & confefſionis ex altera, eſt diſcrimen, quòd de lege ordinaria contritio formalis, vel virtualis de peccato mortali ita ſit neceſſaria extra Sacramentum, ut nullus ſine ea poſſit conſequi remiſſionem peccati, confefſio autem in re non ita ſit neceſſaria; unde licet homo propter neceſſitatem mediæ contritionis teneatur cenſeri de peccato etiam dubio, non ideo tenetur illud ſub tali ſtatu conſideratum confiteri, quia in eo ſtatu poteſt cenſeri non obligate jus divinum poſitivum; & licet dicatur, quòd nullum mortale commiſſum poſt Baptiſmum remittatur ſine ordine ad claves, poteſt intelligi quòd præceptum ſolum urgeat pro tempore, quòd moraliter conſtat de peccato; ſed licet hæc opinio ſit, ut dixi, ſpeculativè probabilis, non judico in praxi recedendum à prioris opinione. Hæc omnia Præpoſitus, ubi ſuprà. Verum ego abſolute ſupradictam ſententiam improbabilem puto, & ideo tu omnino in propoſito dubio ſententiam affirmativam tene; nempe dubitantem ſi peccatum mortale commiſerit, teneri illud confiteri, & ita tenet Sanchez in ſumma tom. 1. lib.

1. cap. 10. num. 66. & alij, quos citat, & ſequitur Merolla, tom. 1. diſp. 3. cap. 3. dub. 2. corollar. 23. num. 353. quibus ego addo Sylviuſ in addit. ad 3. part. quæſt. 6. art. 4. in reſponſ. ad 3. Homobonum in conſultar. cas. conſcient. vol. 2. part. 5. reſponſ. 131. Guilielmuſ Merceruſ in 3. part. D. Thom. quæſt. 9. art. 4. n. 7. Hurtadum de Sacrament. diſp. 9. de poenitentia, diſſic. 7. Fillucium tom. 2. tract. 21. c. 4. num. 171. Fauſtuſ in Theol. moral. tom. 1. lib. 3. quæſt. 72. Turriam de poenit. quæſt. 9. art. 2. diſp. 29. dub. 6. Valentiam tom. 4. diſp. 6. q. 9. punct. 3. Azorium tom. 1. lib. 1. cap. 4. quæſt. 3. Salas in 1. 2. tom. 1. tr. 8. diſp. 1. ſect. 5. Emanuelem Sà ver. confefſio, num. 5. & ipſummet Henriquez lib. 2. de poenit. cap. 4. §. 5. & indicat Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 5.

7. Nota tamen hæc omnia procedere, quando poenitens eſt in dubio puro, ſecus autem ſi habeat aſſenſum probabilem circa factum, quòd judicet vel nullum commiſiſſe peccatum, vel ſaltem tale peccatum non eſſe mortale. Ita Sylviuſ ubi ſuprà, & Sylveſter ver. confefſio 2. quæſt. 2. cum Mercero qui addit, excepto fortaſſe mortis articulo propter irreparabile periculum ſalutis, cui tunc certius providere tenetur.

8. Nota etiam hæc obiter docere Turriam & Sanchez locis citatis, quòd ſi poſt confefſionem hujus peccati in dubio poenitens habeat notitiam certam, vel probabile indicium, quòd tale peccatum fuerit mortiferum, obligari poenitentem iterum in confefſione manifeſtare illud ut certum, & ita quando poenitens confiteatur hoc peccatum, in dubio tenetur illud confiteri cum alio peccato certo. Verum Merolla ubi ſuprà n. 557. & 559. contrarium tenet, ſed noſſime ſententiam Sanchez & Turriani docet etiam Hurtado loco citato.

RESOL. CXXXV.

An in vero dubio, an habuerit peccatum mortale, quis poſſit ſumere Euchariftiam ſine confefſione?
Ex quo ſequitur, an abſt. obligatio conſtitendi peccata dubia? Ex part. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Ref. 44.

§. 1. **A**ffirmativam ſententiam (quod valde miror) docet Jacobus Granado in 3. part. D. Thom. contro. 6. tract. 10. diſp. 7. num. 13. ubi ſic ait: Dicit Henriquez lib. 8. cap. 45. §. 3. lit. P. cum Paludano, Antonino, & Tabiena, in vero dubio, an habeas peccatum lethale, poſſe accedere ad Euchariftiam ſine confefſione, deponendo dubium, & videtur colligi ex Tridentino dicente confefſionem eſſe præmittendam, quando quis eſt ſibi conſcius peccati mortalis, dubitans enim non eſt conſcius. Ita ille.

2. Sed ſi hæc opinio eſſet admittenda, ſequeretur non ad eſſe obligationem conſtitendi peccata dubia, quòd nullo pacto concedi poteſt; ut ego adverſus Henriquez loco citato ſatis docui in 4. part. tract. 3. reſol. 5. cum communi Doctorem ſententia, & docet etiam Granado ubi ſuprà tract. 9. diſp. 7. num. 2. peccata enim certa, & dubia pari paſſu currunt in ordine ad illa explicanda in confefſione; certa videlicet ut certa, dubia ut dubia.

RESOL. CXXXVI.

An ſi quis habeat tantum peccata dubia, teneatur præmittere confefſionem ſacramentalem ante ſumptionem Euchariftiae vel celebrationem Miſſae?
Et an, qui præmiſit confefſionem de peccato dubio pra